

I 1988 startede en af de mest kendte, respekterede og vidende mænd indenfor Danmarks Kaninavlerforening hans 2. artikelserie om racerne.

Han startede med følgende artikel, som jeg synes, at alle de mange medlemmer, der er kommet til siden 1988, skal have lov til at læse og sikkert blive klogere af.

*Ela Nørgaard
redaktør*

Fra Vildkanin til Racekanin

Nordisk Kaninstandard (i 1988) beskriver 52 racer, hvoraf nogle er anerkendt i flere farver, 11 således i alle beskrevne farver (plus hvid), 6 desuden i alle beskrevne tegninger. Det giver faktisk mulighed for i Skandinavien at kunne udstille og få bedømt ca. 700 varianter af kaniner uden først at skulle søge om optagelse. Regn selv efter!

Et varieret billede tegner sig: Vi har kaniner, der vejer 10 gange så meget som andre, vi har kaniner med 6 – 7 gange så lange ører som andre, vi har korte og langstrakte, hvide og farvede, ensfarvede og brogede, langhårede og korthårede. Men alle uden undtagelse har de den europæiske vildkanin som stamfar (eller -mor) - en lille vildtgrå kanin uden specielle særpræg. Hvordan er det gået til?

Tallet være mutationerne

Men arvelighed må man nødvendigvis komme ind på i en omtale af kaninracerne. Og ordet *mutation* vil dukke op adskillige gange. For det er mutationerne, vi kan takke for de mange varianter.

Normalt giver et dyr de anlæg videre til afkommet, som det selv har modtaget fra forældrene. Men det hænder, at der pludselig sker uforklarlige ændringer i anlæggene – dem vi kalder *mutationer*. Der sker da en ændring i afkommet, mere eller mindre synlig, men i langt de fleste tilfælde viser det sig dog først, når to dyr med samme mutation får afkom sammen.

På nogle områder skal der samles en række ensvirkende mutationer i samme dyr, før resultatet bliver mærkbart. Det gælder i udpræget grad for størrelsen, men også for en række ”indre” egenskaber som frugtbarhed, vækstevne, moderegenskaber, uldydelsen hos Angora m.fl. Der skal en lang række mutationer til for at gøre en vildkanin på under 3 kg til en Belgisk Kæmpe på 7 – 8 kg.

Andre egenskaber kræver kun en enkelt mutation. Mere skal der ikke til for at skabe en albino, en Rex, en Chinchilla, en sort (alaskasort) og flere andre.

Kampen for tilværelsen slut

Mutationer opstår selvfølgelig også i naturen, men der vil de så godt som altid betyde et tilbageskridt. Vildkaninen har den størrelse, den farve og de øvrige egenskaber, som gør den velegnet i kampen for tilværelsen, og ændringer fra dette betyder ringere overlevelsesmuligheder. Naturen afviser dem simpelthen. De forsvinder igen. Men når dyrene kommer i menneskenes varetægt, er det slut med kampen for tilværelsen. Det er mennesket, der bestemmer, om en mutation skal overleve, og for dyr, der bruges som hobbyobjekter, vil mutationer, der ikke virker direkte skadelige, have store chancer for at leve videre.

Kombinationer skaber varianter

Mærkbare mutationer forekommer uhyre sjældent.

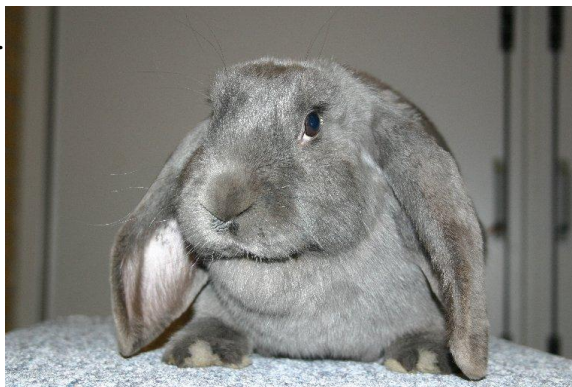
Indenfor farve, tegning og pelsstruktur har vi faktisk kun at gøre med 20. Når så få kan skabe så mange varianter skyldes det, at menneskene i tidens løb har kombineret dem på alle tænkelige måder, hvad man vil finde mange eksempler på i de følgende artikler i denne serie. Her skal bare nævnes et par eksempler:

En mutation hos vildtgrå dyr giver brune vildt-farvede, en anden giver blå vildt-farvede.

Kombineres de med anlægget for ensfarvede,

får vi henholdsvis brune ensfarvede (Havana f.eks.) og blå ensfarvede (Blå Wiener f.eks.).

Hårstrukturmutationer kombineres med mutationerne for farve. Vi kan derfor f.eks. se blå Angora, brune Fuchs, rødgule Satin og chinchillafarvede Rex. Man kan kombinere 2, 3, 4 eller 5 mutationer. Det sidste er tilfældet, hvis man skal fremavle beigefarvet Hollænder.

Besyderlige beretninger

Nogen stor opdrættersnilde er der sjældent lagt for dagen ved fremavl af vore racer. De fleste har så mange år på bagen, at der ikke på den tid var skrevet et ord om arvelighed i forbindelse med kaninavl. Men selvfølgelig var det fristende at parre forskellige racer sammen for at se, hvad der nu kunne komme ud af det, og det er klart, at man derved af og til slumped sig til noget nyt og interessant. Dette har givet anledning til nogle besynderlige beretninger om forskellige racers opståen.

Hans Nachtsheim, professor i genetik ved et berliner universitet, har skrevet en banebrydende bog "Vom Wildtier zum Haustier", hvor han ikke alene fortæller den sande historie om vore kaninraces oprindelse men samtidig giver en fremragende indføring i arvelighedslærens mysterier. Første udgave udkom i 1935. Ikke desto mindre kan man i en bog fra 1959, udkommet i Nachtsheims fædreland, læse at *Chinchilla* er opstået ved krydsning af forskellige racer, der iblandt Blå Wiener, Russer og vildkaniner, selv om Nachtsheim 24 år tidligere havde gjort det klart, at en enkelt mutation skabte denne variant. Og for ganske få år siden kunne man i "Deutscher Kleintier Züchter" læse, at *Lille Tysk Vædder* var fremavler ved hjælp af Engelsk Vædder, Russer og vildkanin (der altid er med i disse beretninger), skønt racen simpelthen skyldes en parring mellem Fransk Vædder og Dværg Vædder.

Hvad er en race?

Racer er artsvarianter med bestemte kendetegn, der nedarves til afkommet. Det er for mig at se en simpel, men udmærket definition på racebegrebet.

Hvad kendetegnene så er, kan variere meget:

Farven er det primære på mange racer, medens ting som kropform og øvrige type ikke har noget særpræg. Om tegnede racer gælder det samme.

Strukturen kan være det afgørende, medens farven ikke er det, der tegner racen.

Hårstrukturen er helt afgørende for Angora, Fuchs, Rex og Satin.

Man kan overdrive respekten for racebegrebet. Der sker, hvis man derved generaliserer og tillægger den enkelte race særlige egenskaber. "Hvid Land hunner er gode moderdyr. Fransk Vædder er hurtigvoksende. Lille Sølv er stridbar". Man kan absolut ikke være sikker på, at ved køb af en bestemt race køber man samtidig bestemte egenskaber.

Racebegrebet bør ikke være noget fast, der ikke må pilles ved. Svinene ændrede man typen på for at tilfredsstille markedets krav. Nogle hunderacer har skiftet typer efter en art modekrav. Hvorfor skulle vi så ikke ændre på kaninracerne, hvis vi af den ene eller anden grund fandt det ønskeligt? Det har vi da også gjort. Indtil 1950 skulle Blå Wiener være langstrakt. Så ændrede vi det til middellang til kort. og i dag har vi ingen langstrakte Blå Wiener. Skulle en ny og opsigtsvækkende farvemutation opstå i en stamme med meget blød pels, skal vi da betragte denne pels som en del af racekendetegnet? Nej! Den sidste mutation er nok ikke set endnu. Men det ser unægtelig ud til, at naturen er ved at løbe tør for idéer. Faktisk har man ikke siden Satin opstod i 1930 set en kanin, der adskiller sig fra allerede eksisterende. Men måske lurder den lige om hjørnet.

Wanning